

"переконуючого впливу" викликає необхідність подальшої розробки та застосування категоріального апарату класичної риторики і зокрема дослідження характеристик пг^пноцц^и учасників комунікативного процесу (цілеспрямованості ПЗсШісто[^], <Гі[^]ти[^]|в[^]) та потреб) та парамірів самши нивідимленійТяк такого. Серед прагматичних характеристик відправника повідомлення виокремлюються фактор довіри, фактор престижу, фактор дистанції, тактики ввічливості, пресупозиція як "вихідні знання" тощо. *Прагматична* сьогондн вважається визнаним перспективним напрямком мовознавства, що накопичило значний теоретичний та практичний матеріал, що стосується, в основному, мовлення, що звучить. Однак значна кількість основоположних прагматичних категорій ще не знайшла свого однозначного тлумачення, зокрема стосовно їх функціонування не тільки у розмовній мові, але й у різних функціональних стилях мови.

Отже, "вчення про мовлення" пройшло довгий шлях від античної теорії мовлення як інструмента розвитку суспільства через етапи педагогічної системи Квинтиліана, гомилетики, раціональної риторики, поетики до сучасних методик вивчення мовлення таких як контент-аналіз, теорія масової комунікації чи комп'ютерні технології. Однак процес формування наук про мовленнєву діяльність, наукового підходу до вивчення мови та мовлення розпочався у ХІХ ст., і наукою, що зацікавилася цією проблематикою, виявилася *мовознавство*. Оскільки риторика на довгі роки підпала під "забуття", логіка стала "заформалізованою" дисципліною, нова стилістика ще не була створена, саме мовознавству судилося зайнятися дослідженням великого розмаїття мовних форм, що їх породжує та використовує розумово-мовленнєва діяльність. Важливість лінгвістики для загальної культури, її тісний зв'язок з іншими науками, які "чи то запозичують у неї її дані, чи то, навпаки, надають їй свої", Ф. де Сосюр пояснював тим, що "в житті як окремих людей, так і цілого суспільства мовна діяльність вважається найважливішою з усіх існуючих" [25:6, 17]. Отже, основна увага в лінгвістичних дослідженнях, особливо в останні роки, почала звертатися як на роль мови, так і на саму організацію комунікативного процесу, у якому категорія модальності займає не останнє місце. Якісно новим став вихід лінгвістичних досліджень за межі окремого речення - *на рівень тексту*, розвиток *теорії імплікації та теорії пресупозицій*; важливими положеннями стали виокремлення у висловлення, а отже, і у текста, "*експресивної структури*" (форми вираження, означального) і "*семантичної структури*" (форми змісту, означеного), дослідження *екстичного/імплікативного* аспектів вираження змісту, *синхронічних/діахронічних* характеристик лінгвальних явищ тощо. *Системно-діяльнісний підхід* до мовленнєвої комунікації дозволяє об'єднати різновекторні одиниці художнього мовлення в єдину структуровану систему, розкрити взаємно-зумовлюючий характер мовних одиниць та їх відношень (навіть в одиниць, що взаємно заперечують одне одне), ув'язати в одне ціле постійні та варіативні одиниці, зокрема модальні, що за межами даного художнього контексту не належать до модального поля тощо.

Таким чином, теорія мовленнєвої діяльності як одна з домінуючих теорій, поряд з теорією мовленнєвих актів у межах комунікативно-функціонального підходу, дозволяє висвітлювати суттєві аспекти мовних феноменів з їх залученням як до сфери людської особистості, так і до соціо-культурної дійсності.

ЛІТЕРАТУРА

1. *Чередищико О.І.* Зарубіжне мовознавство на зламі століть // Вісник Київ. на-у. ту: Іноземна філологія. - К., 2000. - Вип. 30. - С. 4-9. 2. *Степанов Ю.С.* В трехмерном пространстве языка. - М.: Наука, 1985. 3. *Караулов Ю.Н.* Русский язык и языковая личность. - М.: Наука, 1987. 4. *Бенвенист Э.* Общая лингвистика. - М.: Прогресс, 1974. 5. *Зеринский П.В.* Четырехмерное пространство речевой деятельности // Язык, дискурс, личность: Сб. науч. тр. - Тверь, 1990. - С. 60-68. 6. *Сусов И.П.* Семантика и лингвистическая прагматика // Язык, дискурс, личность. - Тверь, 1990. - С. 125-133. 7. *Есперсен О.* Философия грамматики. - М.: Изд-во ин. лит-ры, 1958. 8. *Торопова Н.А.* Типовые речемыслительные процессы в области абстрактных отношений // Человек и речевая деятельность: Вестник Харьк. ун-та. - Харьков, 1989. - № 339. - С. 15-19. 9. *Гадамер Г.-Г.* Герменевтика и поэтика. - К.: Юніверс, 2001. 10. *Воробьева О.П.* Текстовые категории и фактор адресата. - К.: Вища шк., 1993. 11. *Peyronie! Cl.* Style et rhétorique. - P.: Nathan, 1994. 12. *Гак ВТ.* Теоретическая грамматика французского языка. - М.: Добросвет, 2000. 13. *Шевченко И.С.* Историческая динамика прагматики предложения: английское вопросительное предложение 16-20 вв. - Харьков: Константа, 1998. 14. *Ражицько В.А.* Психологія творчості. К.: Либідь, 2001. 15. *Шейное В.П.* Риторика - Минск: Амадея, 2000. 16. *Рождественский Ю В* Теория риторики. - М.: Добросвет,

- 1997 17. *Аристотель. Ореанон II* Сочинения в 4-х томах. - Т. 2. - М.: Мысль, 1978. 18. *Fromilhague C* Les figures Je style. - P.: Nathan, 1996. 19. *Perelman Ch.* *Olbrechts-Tyteca I.* Traité de l'argumentation. La nouvelle rhétorique. P.: PUF, 1958. 20. *Ullmann S.* Précis de sémantique française. - Bern: Ed. A.Francke S.A. Berne, 1965. 21. *Вау Ш* Французская стилистика. - М.: Изд-во ин. лит-ры, 1961. 22. *Бани Ш.* Общая лингвистика и вопросы французского языка. - М.: Изд-во ин. лит-ры, 1955. 23. *Бахтин У.М.* Висловлення як одиниця мовленнєвого спілкування // Антологія світової літературно-критичної думки ХХ ст. - Львів: Літопис, 1996. - С. 308-317. 24. *Groupe u.* Rhétorique de la poésie. - P.: éd. du Seuil, 1990. 25. *Сосюр Ф. де.* Курс загальної лінгвістики. - Київ: Основи, 1998.

У статті робиться огляд основних лінгвістичних течій, що вичивають та використовуються при дослідженні такої складної категорії художнього тексту, як його модальність. У роботі аналізуються підходи з точки зору наукової парадигми "теорія мовленнєвої діяльності - риторика - стилістика".

In article becomes examination of basic linguistic theories influencing and used in the research of such complicated category of artistic text as his modality. In work analysed approaches from point of view of theory of speech activity, rhetoric and stylistics.

СОКОЛОВА І.В.

Сумський державний університет

РЕАЛІЗАЦІЯ ІНТЕГРАТИВНОСТІ ТЕКСТІВ-АНОНСІВ ЧЕРЕЗ КАТЕГОРІЮ ПОВТОРУ

Категорія інтегративності займає провідне місце в забезпеченні адекватного розуміння тексту. Дослідженню засобів реалізації категорії інтегративності (зв'язності, цілісності) було присвячено значну кількість робіт в сучасному мовознавстві. Вчені визначають, що інтегративність тексту має дві сторони - семантичну і формально-структурну, що відображається в двох взаємопов'язаних аспектах тексту - його цілісності і зв'язності [1:213]. Цілісність тексту, яка носить семантичний характер, передбачає смислову єдність тексту. Основним показником зв'язності тексту виступають формально-структурні засоби зв'язку, які мають безпосереднє відношення до розгортання теми висловлення, тобто засоби зв'язку, в основі яких лежить повторення однакових або семантично близьких понять [2:26].

Цілісність і зв'язність тексту в межах його інтегративності співвідносяться як філософські категорії змісту та форми - цілісність має свою представленість в формальній зв'язності тексту; зв'язність, в свою чергу, експліцитно реалізує семантичну цілісність. Зв'язність та цілісність, таким чином, є взаємопов'язані і взаємообумовлені категорії, дослідження яких окремо є недоцільним. Саме тому ми аналізуємо загальну категорію текстової інтегративності.

Інтегративність, таким чином, визначається нами як текстотвірна і текстооформлююча категорія, яка охоплює семантичний та формально-структурний аспекти тексту і виражає зв'язок елементів змісту і логіки викладу шляхом використання лексико-граматичних та функціонально-синтаксичних засобів.

Взагалі інтегративність текстів-анонсів має комплексний характер. Вибір засобів реалізації категорії інтегративності в ТА пов'язаний з такими екстралінгвістичними факторами, як розміщення тексту в просторі (каталог або реклама листівка), об'єм наданої інформації (стилий або розгорнутий тип тексту), пріоритет конкретного прагматичного завдання тексту (привертання уваги реципієнта до нової публікації чи надання детальної інформації про публікацію). Обмеженість об'єму та стереотипна композиційна будова ТА роблять реальні завдання дослідження текстової інтегративності.

Дослідники категорії інтегративності визначають, що інтеграція тексту здійснюється засобами всіх мовних рівнів. В нашому дослідженні ми ґрунтуємося на класифікації засобів смислового та формального зв'язку А.Коваленко, в якій відокремлені наступні групи засобів зв'язку: синтактико-граматичні, семантичні, логічні та прагматичні [3:175]. Треба відзначити, що логічні засоби зв'язку в різних типах текстів неодноразово досліджувалися лінгвістами і не виступають предметом спеціального аналізу в даному дисертаційному дослідженні.

Прагматичну єдність тексту ілюструють тексти, зміст яких спрямований на рішення однієї комунікативної задачі. **Прагматичні зв'язки**, які реалізуються на основі комунікативного наміру продуцента в процесі створення тексту, досліджуються нами шляхом аналізу тема-рематичних ланцюжків. Тема-рематичні ланцюжки являють собою експлікацію комунікативної цілісності тексту, яка характеризує текст з точки зору комунікативної взаємообумовленості його складових частин. Дослідження останніх десятиріч та розвиток актуального синтаксису дозволяють розглядати тему і рему як універсальні поняття семантико-смісловій структури повідомлення [4:229]. Актуальне членування є засобом передачі комунікативного смислу повідомлення.

З точки зору розвитку зв'язного повідомлення тема і рема виступають якісно різними поняттями. Тема стабільна на період всього зв'язного повідомлення, більш того, сутністю зв'язного тексту є передача інформації про ідентичну тему з одного сегменту тексту в інший [5:260]. Тема речення виконує функцію зв'язку речення з текстом і з екстралінгвістичною ситуацією [6:30].

Комунікативна модель тексту, що будується на неодноразовому кореферентному повторі теми, визначається як модель з константною темою або монотемою [7:22]. Схематично комунікативна модель ТА може бути представлена таким чином:

$T1^*R1, T1^*R2, T1 \sim R3 \dots T1 - Rn$

Даний вид актуального членування речень є стереотипним для ТА. Логіко-семантичні відношення, що базуються на такому виді комунікативного членування висловлень в межах ТА, визначаються як відношення доповнення. При відношеннях доповнення кожне наступне речення доповнює або розвиває зміст попереднього (див. приклади 1, 2).

(1) **Periodical Title Abbreviations**

*The fully revised and expanded //** edition decodes more than 145,000 different abbreviations for periodical titles and selected monographs in oilfields. Nearly 15,000 new entries were added since the previous edition. Volume 1 lists, in a single alphabet, abbreviations commonly used for periodicals together with their full titles. Volume 2 is arranged alphabetically by periodical title, rather than by abbreviation. Volume 3 supplements the 11' edition by adding approximately 10,000 newly coined or newlyfound abbreviations (A New Vision Takes Root, 76),*

(2) **Proceedings of the Institution of Mechanical Engineers Cumulative Index 1986-1990**

The Proceedings of the Institution of Mechanical Engineers comprises a multipart journal, a well established series of conference proceedings and a number of practical seminar proceedings. An Annual Index is of course supplied free of charge to all subscribers. The proceedings of the ImechE Cumulative Index will direct you to the best papers written by the best mechanical engineers in the world (Publications Catalogue, 39).

Ядром тексту-анонсу виступає його заголовок, який презентує тему даного повідомлення і первинного тексту. Всі наступні речення тексту доповнюють і розвивають його ядро. Збереження ідентичності теми та її збагачення новими ознаками неминує призводити до її повторного вживання, а кореферентність номінацій забезпечує зв'язність повідомлення. Таким чином, зміст теми тексту-анонсу розкривається в кореферентних номінаціях в результаті її повторення.

Комунікативна цілісність є характерною особливістю тексту, що забезпечує передачу комунікативного смислу повідомлення. Комунікативна цілісність тексту виступає базовим елементом для формально-структурної зв'язності та смислової цілісності тексту.

В межах парадигми досліджених ТА комунікативна цілісність реалізується шляхом кореферентної представленості теми повідомлення. Доповнення та розвиток теми відбувається за рахунок нових рематичних елементів, які в основному об'ємі прикладів містяться у другій половині речення. Семантичний повтор як текстотвірний фактор, являє собою появу смислових та / або категоріальних сегментів попередніх речень в послідовних і тому досліджується нами у зв'язку з аналізом комунікативної цілісності ТА.

На матеріалі повторів нами були розглянуті наступні засоби зв'язку в текстах-анонсах:

1. Синтактико-граматичні засоби зв'язку: єдність граматичного часу, аспектичних і видових

форм дієслів; синтаксичний повтор; повтор морфологічного значення.

2. Семантичні засоби зв'язку: всі види лексичного повтору; морфемний повтор; використання слів-субститутів, перифразів; гіпо- гіперонімічні відношення.

Серед **синтактико-граматичних засобів зв'язку** найбільш актуальним в рамках нашого дослідження є єдність граматичного часу. Єдність граматичного часу ТА забезпечується повторним вживанням граматичних форм дієслова, що забезпечує формальну зв'язність речень в тексті (див. приклади 3, 4).

(3) *The importance that engineering design plays in the reduction of maintenance costs is well known. Improving Maintainability and Reliability through Design is a very thorough review of the entire design process from initial specification through to the detail design written from the perspective that good design is a pre-requisite to the development of cost effective products. The principles and practical methods described in the book are applicable to the process industries (including chemical, food, nuclear, steel) together with general manufacturing industry and consumer products. It deals with all types of activities undertaken in the design process ... (Publications Catalogue, 28),*

(4) *Some 750 alphabetically arranged entries provide insights into the exciting cultural and political developments within Spain, including the cultures of Catalonia, Galicia and the Basque country. Coverage spans from the end of the Civil War in 1939 to the present day. with emphasis on the changes made since the demise of the Franco dictatorship in 1975.*

Entries range from shorter, factual articles to longer overview essays which offer an in-depth treatment of major issues. Culture is defined in its broadest sense... (Routledge Library Reference, 30) I

Як свідчать результати аналізу ряду ТА, стереотипним засобом інтеграції тексту на синтактико-граматичному рівні є використання форм активного та пасивного стану простою теперішнього часу (приклади 3, 4). Даний засіб не тільки інтегрує окремі ТА, але й бере участь у створенні суцільної картини рекламування продукції того чи іншого видавництва, що здійснюється через рекламний каталог. Каталоги видавництва, таким чином, виступають як цілісний об'єкт презентації. Повторне вживання форм простого теперішнього часу створює фон для чіткого сприйняття реципієнтом актуальної інформації.

Поряд з формами Present Simple в забезпеченні формальної зв'язності ТА беруть участь інші дієслівні форми, якщо вони вживаються рекурентно на протязі цілого тексту (див. приклад 5) або абзацу (див. приклади 6, 7).

(5) *The design of hydraulic machinery in general, and of centrifugal pumps in particular, has been, and still is, essentially empirical. One reason for this is the great variety of types, sizes, and uses of centrifugal pumps, resulting in a great multiplicity of design considerations. No procedure has yet been established to assist the designer in making appropriate reasoned choices. Now, however, utilizing a series of novel design criteria, The Interaction Between Geometry and Performance of a Centrifugal Pump presents a rational treatment of pump geometry ... Every effort has been made to rationalize the procedures by offering step-by-step computation sequences to permit the use of computers and CAD/CAM equipment. There is scope for considerable improvement in the field of hydraulic design, and The Interaction Between Geometry and Performance of a Centrifugal Pump shows where effort should be directed to transform what has to date been an art into an exciting science (Publications Catalogue, 29).*

(6) *A detailed account of the studies into the new design philosophy is given and the numerical results of the computational model of this engine design model are analyzed. The unusual design of these piston engine units is theoretically modelled and their mechanical design is discussed in some detail (Publications Catalogue, 42),*

(7) *The World War II: Almanac will provide students with the in-depth information they need to write reports and class assignments. World War II: Biographies will profile more than 30 men and women involved in World War II. World War II: Primary Sources will allow students to study 35 speeches, diary entries, newspaper accounts and other material related to the war (A New Vision Takes Root, 93),*

Рекурентне вживання видо-часових форм дієслова діє в конвергенції h частковим

повтором синтаксичного ладу речення і його лексичного наповнення. Прикладами синтаксичного повтору як засобу зв'язку в тексті виступають вживання паралельних конструкцій, переліків та повтор структурного типу речення / словосполучення. Вживання паралельних конструкцій слугує Впорядкуванню логічних зв'язків та забезпеченню формально-структурної зв'язності тексту. Вимога до максимальної стислості текстів-анонсів веде до переваги часткового паралелізму Над повним.

Перелік у тому вигляді, як він існує в ряді ТА, являє собою часткову паралельну конструкцію: відбувається повтор морфологічного значення, повтор моделі словосполучення (Adj + N; Adj + Gerund + N; Adj + Adj + N; N + Gerund та інш.), лексичний повтор. Даний засіб дозволяє забезпечити формально-структурну зв'язність текстового блоку в умовах економії простору і часу реципієнта. Крім того, вживання переліку акумулює знання реципієнта, надаючи в стислій формі найбільш актуальну для читача інформацію (див. приклади 8, 9).

(8) Coverage includes:

adhesives and sealants

curing and coatings

environmentally compliant coating systems and pigments

inks for food packaging

manufacturing machinery - reactors, mills mixing and dispersing equipment (Specialist Information in the Field of Engineering..., 24),

(9) Contents include: *The philosophy, principles and concepts of reliability engineering: Analysis of in-service reliability experience; A basic approach to reliability assessment for mechanical process systems; Techniques for process plant reliability assessment; Collection and processing of reliability data; Case studies* (Publications Catalogue, 31).

Якщо засоби синтактико-граматичного зв'язку забезпечують більше формально-структурну зв'язність тексту, то **засоби семантичного зв'язку** спрямовані на здійснення смислової цілісності ТА. Важливим засобом смислової зв'язності ТА є використання простого лексичного повтору, про що свідчать результати аналізу частотності використання даного засобу. ПЛП вживався в 100% текстів-анонсів, які були проаналізовані нами, в тому числі в 95% текстів повторювалось більше ніж одна лексична одиниця.

Простий лексичний повтор є одним з найбільш експлікованих засобів зв'язку, використання якого обумовлено прагматичною настановою ТА. Зв'язок здійснюється як в межах одного речення, між реченнями, так і в межах цілого тексту (див. приклади 10, 11). Використання ПЛП в ТА має кризовий характер, що виступає як одна з особливостей функціонування категорії повтору в досліджуваному типі текстів.

(10) **Offshore Loss Prevention - A Systematic Approach (BHR Group Publication!)**

This topical book looks at how the offshore industry can meet the challenge of implementing continuous and comprehensive safety assessment in a formalized and objective manner.

SUBJECTS COVERED INCLUDE: *QRA; Structural risk assessment; Consequence analysis; Safety - prevention; Safety - control; Safety of personnel; Standards and acceptability criteria.*

This book will be of particular interest to fire and safety engineers. It will also be of immense value to directors, economists, accountants, operators, designers, legislators, and researchers involved with the offshore industry (Publications Catalogue, 31),

(11) **American Business Locations Directory**

This unique resource provides information on more than 150,000 U.S. locations of the largest 1,000 industrial and service companies.

Entries contain name and address, senior officer at the location, the ultimate parent corporation, the number of employees at the site, sales volume at the site, SIC code and more. A fifth volume, arranged by parent company, serves as an index to all companies listed in the regional volumes (A New Vision Takes Root, 62),

Важливим фактором текстової інтегративності в рамках ТА виступає семантичний повтор заголовку, який здійснюється засобами простого лексичного повтору, прономіналізації.

субституції та через перифраз. Аналізуючи інтегруючу функцію заголовку тексту-анонсу, ми прийшли до висновку, що найбільш актуальним засобом повторного введення теми повідомлення є повний або частковий повтор заголовку. Даний засіб виконує інтегруючу та номінативну функції і виступає як стереотипний в межах парадигми текстів-анонсів.

З метою підвищення інформативності ТА замість повного повтору заголовку часто вживаються частковий лексичний повтор, субститут, займенник, перифраз. Це є ефективним засобом утримання уваги реципієнта при зберіганні смислової цілісності тексту. Семантика субститути та перифразу, крім того, містить в собі адитивну інформації до характеристики референта (див. приклади 12, 13).

(12)

Hispanic Market Handbook

A guide to understanding, researching, and selling to Hispanic Americans, Hispanic Market Handbook provides background information, demographics and behavioral characteristics of major groups within the diverse market. Marketing professionals, advertisers and public relations personnel will find this reference an effective tool to reach the Hispanic American consumers.

The Handbook gives a detailed overview of the market - its history, culture, and use of Spanish and English media ...Current case studies and more than 200 useful charts and graphs are included in the volume.

The Handbook is by M.Isabel Valdes, the president of the Hispanic Marketing Connection and frequent lecturer on Hispanic marketing and by noted demographer Maria Seoane (A New Vision Takes Root, 63),

(13)

Process Fan and Compressors Selection

This IMechE Guide for the Process Industries is a vital source of information for all engineers who are involved in the specification, design, manufacture, selection and procurement of fans and compressors. Helpful to both non-specialists as well as more experienced engineers and managers, it provides a practical guide to the selection process. Process fans and compressors are widely used in many industries. Reflecting this, the experience of plant users and designers, in hundreds of different situations, have been drawn upon in compiling this book.

Process fans and Compressors is ideal reference materia/ for engineers, managers and designers in mechanical and chemical engineering ...

i'COMPLETE CONTENTS: ...

The units used throughout this wide are SI units (Publications Catalogue. 30).

У прикладі 12 повтор заголовку відбувається за наступною схемою:

Заголовок

ІКБ	субститут - повний ЛП - субститут - перифраз
ОКБ	частковий ЛП - субститут
ЗКБ	частковий ЛП

Схема функціонування повтору заголовку в прикладі 13 має такий вигляд:

Заголовок

ІКБ	субститут - перифраз - займенник - перифраз - субститут
ОКБ	повний ЛП
ЗКБ	субститут

Повтор заголовку зустрічається в усіх текстових блоках крім блоків переліку. Наявність всіх видів повтору заголовку в одному тексті не є обов'язковим. Незважаючи на те, що моделі повтору заголовку різняться від тексту до тексту, засоби презентації та репрезентації теми повідомлення залишаються однакови: простий лексичний повтор та семантичний повтор у вигляді субститутів і перифразів.

Поряд із лексичним повтором у забезпеченні текстової інтегративності бере участь морфемний, а саме кореневий повтор. Кореневий повтор тематичних слів виконує інтегративну, номінативну та акумулятивну функції одночасно, оскільки через повтор теми повідомлення і акумуляцію знань реципієнта здійснює інтеграцію тексту (див. приклад 14).

(14) **Piini Sealing - Meeting Users' Needs (BHR Group Publication 26).**

I-i

CONTENTS INCLUDE: Increasing mechanical seals life with laser-textured seal faces; Laserface sealing technology: analysis and application; Some theoretical approaches to the performance of static seals; Leakage of static seals caused by dynamic working conditions - measurement and FEA results; Leakage from reciprocating hydraulic seals due to solid contamination; Hydraulic cylinder seal friction - comparison of two seal designs; ... The temperature field in the seal zone of a rotary lip seal; A study on the seal characteristics of lip seals with helical ribs... (Publications Catalogue, 35).

Кореневий повтор вживається в 93,5% текстів-анонсів і, разом з простим лексичним повтором, належить до найбільш типових засобів семантичного зв'язку в ТА. Особливістю функціонування кореневого повтору і ПЛП як засобів семантичного зв'язку є експлікація тематичної теми, що виступає типовим для ТА прийомом надання інформації.

Дослідження інтегруючої ролі повторів в ТА буде неповним без надання конкретних прикладів комплексного функціонування повторів як зв'язуючих елементів. Для порівняння аналізуються нескорочені тексти з каталогів технічних (Professional Engineering Publishing) і гуманітарних (English Language and Linguistics) видань, а також видань популярної літератури (The Gale Group International Catalogue). Композиція досліджуваних текстів характеризується ідентичністю, але прагматично дані тексти спрямовані на різного адресата. Досліджувані тексти мають приблизно однакову кількість речень.

Повтори досліджуються на фоно-морфологічному та лексико-синтаксичному мовних рівнях; в поверхневій та глибинній структурах тексту. Аналізується роль повтору в забезпеченні як зв'язності в межах речення, між реченнями, так і загальної інтегративності тексту. Для впорядкування процедури аналізу кожне речення позначено цифрами; наприкінці надається висновок про функціонування повтору як інтегруючого елемента на текстовому рівні. Позначка (1) означає дослідження зв'язку в межах певного речення, позначка (1-2) - зв'язку між реченнями.

(15) (1) *Automotive Modeling and NVH Techniques and Solutions*

(2) *As both software capability and engineering understanding have advanced, the application of modeling techniques to the design and development of motor vehicles has increased. (3) The use of these techniques now forms an indispensable tool in the analysis of noise vehicle harshness (NVH) for both vehicle manufacturers and component suppliers.*

(4) *Automotive Modeling and NVH makes automotive engineers and managers aware of the current capabilities of the new methods which are now available.*

(5) *COMPLETE CONTENTS: Whole vehicle refinement; Modeling and correlation of driveline shudder; Application of acoustic modeling to the determination of acoustic panel contributions; Acoustic modeling of silencers; Advances in vibroacoustic modeling and applications to NVH; Finite element model updating - case studies; Modeling absorbent materials in acoustic prediction and diagnostics* (Publications Catalogue, 44) <

(1) - полісиндетон (*and*)

(1-2)-лексичний повтор (*modeling, techniques*)

(2) - повтор граматичної форми Present Perfect (*have advanced; has increased*)

(2-3) - субституція *modeling* на займенник *these* - семантичний повтор ключового слова; лексичні повтори (*techniques, vehicle*)

(1-3) - повторне вживання аббревіатури *NVH* з експлікацією її значення; лексичний повтор (*techniques*)

(3) - лексичний повтор *vehicle*

(1-4) - частковий повтор заголовку

(3-4) - повтор граматичної форми Present Simple

(2-4) - морфемний повтор (*engineering - engineers*)

(4) - повтор граматичної форми Present Simple (*makes aware - are available*)

(1-2-3-4-5) - лексичні повтори (*vehicle, modeling, NVH*)

(5) - морфологічний та синтаксичний повтори в рамках переліку; лексичні повтори (*modeling, acoustic*); морфемний повтор (*model - modeling*)

Таким чином, загальна інтегративність даного тексту (в межах дослідження ролі

повторів) забезпечується шляхом єдності граматичного часу, використання лексичного повтору ключових / тематичних слів, повторення заголовку тексту, морфемного повтору. В забезпеченні зв'язності елементів речення беруть участь також полісинтетичний зв'язок та перелік.

(16) (1) *An Introduction to the Celtic Languages*

(2) *This text provides a general introduction to the Celtic languages. (3) Beginning with an overview of the historical background of the language group as a whole, there follows a discussion of the two main sub-groups of Celtic: Goidelic, and Brittonic (4) The book then considers a range of linguistic features which are often regarded as characteristic of Celtic: spelling system, mutations, verbal nouns and word order. (5) A comprehensive bibliography and index enable the reader to pursue areas of interest further. (6) Written in a clear and accessible style, with full use of tables and diagrams, the book represents an authoritative guide to the Celtic language* (English Language and Linguistics, 14),

(1-2) - субституція заголовку тексту (*this text*); лексичні повтори (*introduction, Celtic, languages*)

(2-3) - повтор граматичної форми Present Simple; лексичні повтори (*language, Celtic*)

(3) - морфемний повтор *group - sub-group*; семантичний повтор теми в межах дихотомії ціле: частина (*Celtic: Goidelic, Brittonic*)

(2-3-4) - субституція теми (*the book*); повтор граматичної форми Present Simple; лексичний повтор (*Celtic*); морфемний повтор (*language - linguistic*); семантичний повтор теми в межах дихотомії ціле : частина (*features: spelling systems, mutations, verbal nouns, word order*); морфологічний повтор в рамках переліку

(4-5) - повтор граматичної форми Present Simple; семантичний повтор теми у вигляді узагальнення *areas of interest*

(4-6) - лексичні повтори *the book, Celtic*

(1-2-3-4-5-6) - повтор граматичної форми Present Simple; лексичні повтори (*Celtic, language*); перифраз (*an authoritative guide*)

Таким чином, простий лексичний повтор ключових слів, субституція та перифраз теми, повтор граматичної форми простого теперішнього часу займають провідну позицію серед інших видів повторів в забезпеченні інтегративності тексту-анонсу, що був проаналізований.

(17) (1) *Environmental Encyclopedia*

(2) *Consisting of nearly 1,300 signed articles and term definitions, the award-winning Encyclopedia provides in-depth, worldwide coverage. (3) Look for brand-new articles on:*

- *Atmospheric pollutants*
- *Defoliation*
- *Ecosystem management*
- *Gulf War Syndrome*
- *NAFTA*
- *And many more*

(4) *Each article is written in a nontechnical style and provides current status, analysis and suggests solutions whenever possible. (5) Where helpful, bibliographies are included as a guide to further reading. (6) Also features an historic chronology: an environmental legislation chronology (with public law numbers); textual cross-references; a general index; and nearly 250 maps, charts, tables and photographs* (A New Vision Takes Root, 51) •

(1-2) - частковий повтор заголовку

(2-3) - лексичний повтор (*articles*); семантичний повтор теми в переліковому ланцюжку

(3) - семантичний повтор в межах узагальнення (*articles*) і переліку

(2-3-4) - повтор граматичної форми Present Simple; лексичний повтор (*article*)

(4-5) - повтор дієслівної форми пасивного стану (*is written - are included*)

(1-5-6) - семантичний повтор теми в межах переліку; повтор граматичної форми Present Simple; лексичний повтор (*environmental*)

(6) - лексичний повтор (*chronology*); морфемний повтор (*legislation - law*); морфологічний та семантичний повтори в переліковому ланцюжку.

В наведеному вище прикладі загальна інтеграція тексту реалізується за допомогою

крізьних лексичних повторів, семантичного повтору теми повідомлення, повторення граматичних дієслівних форм та часткового повтору заголовку тексту.

Аналіз ролі повторів в процесі реалізації інтегративності текстів-анонсів показав, що інтеграція ТА здійснюється за рахунок різних видів повторів, які входять до широкої парадигми синтактико-граматичних, семантичних та прагматичних засобів зв'язку. Вживання семантичних засобів зв'язку (простий лексичний повтор і семантичний повтор теми повідомлення), поруч з імпліцитним повтором категоріальних сем та морфологічних значень, забезпечують інтегративність ТА. Варіативність засобів зв'язку пояснюється властивостями ТА, які визначені прагматичною настановою даного типу текстів, а саме - надати максимальну кількість інформації в умовах обмеженості простору і часу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Стилистика англійського мови / Морховський А.Н., Вороб'єва О.П., Лихошерст Н.И., Тимошенко З.В. / Пол ред. В.Г.Байкова. - К.: Вища школа, 1991. - 272 с. 2. *Севбо И.П.* Структура зв'язного тексту і автоматизація реферирования. - М.: Наука, 1969. - 135 с. 3. *Коваленко А.М.* Семантико-функціональні особливості мікротекстів / Філологічні науки. - Суми: СДПІ. - 1998. - С. 174-181. 4. *Fries P.* On theme, rheme and discourse goals // *Advances in written text analysis* (Ed. M. Coulthard). - London: Routledge, 1994. - P.229-249. 5. *БрачковаД.* О зв'язності в усних комунікантах // Синтаксис текста. - М.:Наука, 1979. - С. 248-261. 6 *Яжо Т.Е.* О поняттях комунікативної структури і комунікативної стратегії (на матеріалі російського мови) // *Вопросы языкознания.* - 1999. - № 41. - С. 28-55. 7. *Реферовская Е.А.* Коммуникативная структура текста. - Л.: Наука, 1989 - 168 с

ДЖЕРЕЛА ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

1. A New Vision Takes Root: International Catalogue. - UK: The Gale Group, 1999. - 112p. 2. Publications Catalogue 1999/2000. - UK: Professional Engineering Publishing Limited, 1999. - 112 p. 3. Routledge Library Reference 1999/2000. - UK: Routledge, 1999. - 48p. 4. Specialist Information in the Field of Engineering, Material Science and Technology. - MCB University Press Limited, 1999. - 32p. 5. EL&L - English Language and Linguistics - UK Pearson Education, 2000. - 24p.

Стаття присвячена дослідженню статусу повторів в процесі здійснення інтегративності текстів-анонсів. Інтегративність визначається як текстотвірна і текстоформуюча категорія, яка охоплює семантичний та формально-структурний аспекти тексту і виражає зв'язок елементів змісту і логіки викладу шляхом використання лексико-граматичних та функціонально-синтаксичних засобів. Різні структурно-семантичні види повторів беруть участь в реалізації категорії інтегративності. Вибір певного виду повтору залежить від прагматичної настанови тексту-анонсу.

The paper presents results of investigation of status of repetitions in the process of realization of texts-announcements' integration. Text integration is defined as a text-making and text-forming category, which combines semantic and formal aspects and expresses formal / structural coherence and unity of content. Different types of repetitions are involved into process of realization of grammatical and semantic ties within a text. Choice of repetitions as integrating elements is stipulated by pragmatic purpose of a text.

SOLODYUKO.B.

Università Nazionale di Kyiv

L'INFLUENZA DELLA SEMANTICA DEI VERBI ESSERE/STARE, SER/ESTAR E TO BE SULLA FORMAZIONE DEL SIGNIFICATO GLOBALE DELL'UNITÀ FRASEOLOGICA E LA LORO CLASSIFICAZIONE SEMANTICA

Come sappiamo, la semantica (dal greco *semaino* "significare", derivato a sua volta da *sema* "segno") è la parte della linguistica che studia il significato delle parole, degli insiemi di parole, delle frasi e dei testi.

La semantica è una tipica scienza di frontiera, perché si trova in rapporto (talvolta assai stretto)

244

Соколова, І.В. Реалізація інтегративності текстів-анонсів через категорію повтору [Текст] / І.В. Соколова // Проблеми семантики слова, речення та тексту: збірник наукових статей – 2001. - Вип.7. - С. 237-244.

con altre discipline, come la semiologia, la logica, la psicologia, la teoria delle comunicazioni. La stilistica e la critica letteraria. Nell'ambito di una teoria generale dei segni la posizione della semantica si chiarisce nel confronto con la pragmatica e la sintassi; - la pragmatica - studia il linguaggio in rapporto all'agire del parlante; - la semantica - considera il rapporto tra l'espressione e la realtà extralinguistica; - la sintassi - studia le relazioni che intercorrono tra gli elementi dell'espressione.

Lo studio dei significati pone molte difficoltà ai linguisti. Tanto per cominciare questi ultimi non sono affatto d'accordo su che cosa si debba intendere per significato. Esistono ben ventitré definizioni del significato!

Nel campo degli studi di semantica si possono fare due distinzioni.

Prima distinzione: tra semantica diacronica e semantica sincronica. In un primo periodo, cioè va dalla fine dell'Ottocento agli anni Quaranta del nostro secolo, gli studiosi di semantica dimostrano un interesse quasi esclusivo per il cambiamento di significato visto in una prospettiva storica. Si stabiliscono delle leggi semantiche che regolano i cambiamenti; inoltre si classificano con un certo rigore i vari tipi di cambiamento. In un secondo tempo, soprattutto a partire dagli anni Cinquanta, si sviluppa lo studio sincronico dei significati i quali vengono scomposti nei loro costituenti, vengono analizzati con metodi formali che si ispirano allo strutturalismo e ad altre correnti della linguistica moderna.

Seconda distinzione: fra coloro che studiano il significato in sé, con metodi formali rigorosi, ma non tenendo conto del rapporto tra i significati stessi e il mondo dei parlanti, e coloro che studiano il significato in rapporto alla situazione ed al contesto

È da sottolineare anche la carenza delle ricerche teoriche soprattutto nella sfera della fraseologia sia nell'italiano che la ricerca di unità fraseologiche sia tanto attuale perché i fraseologismi con le componenti che vogliamo analizzare (*essere/stare, ser/estar, to be* nell'italiano, lo spagnolo e l'inglese) non sono stati spesso oggetti di analisi dal punto di vista della struttura dei loro componenti, dell'influenza del verbo sulla formazione della semantica della UF intera, delle relazioni nel gruppo delle locuzioni che si studiano e dei loro riferimenti contestuali. Ci proponiamo quindi di studiare le UF con precisamente queste componenti verbali, in quanto sono di uso molto frequente. Quanto ai problemi della fraseologia si possono trovare soltanto alcune ricerche che riguardano la lessicologia e la grammatica. Pertanto, ribadiamo che sarebbe più utile e opportuno uno studio parallelo delle UF con i verbi *essere/stare; ser/estar*, perché i significati fondamentali delle componenti verbali soprannominate coincidono. Questi significati sono: "бути, знаходитися, перебувати".

Vogliamo proseguire parlando dell'influenza della semantica dei verbi *essere, stare; sei; estai; to be* sulla formazione del significato globale dell'unità fraseologica.

Nella ricerca dei menzionati gruppi fraseologici noi prendiamo come loro punto di partenza la semantica delle loro componenti principali.

/ verbi essere, stare/ser -possiedono i seguenti significati:

1. Comprendono l'idea di qualcosa di costante:
Piero è intelligente / Pedro es inteligente
La camera è ampia / la habitación es amplia
Il pino è verde / el pino es verde
2. Si usano quando indicano professione, nazionalità, appartenenza religiosa, merito o titolo, carica:

Pietro è musicista / Pedro es músico
Tu sei italiano / tu eres catalán
Maria è cattolica / Maria es católica
Luca fu Presidente / Luca fue Presidente
Anna era cuoca / Anna era cocinera

3. I verbi *essere, stare/ser* si usano senza preposizioni nelle seguenti combinazioni:
nome: **N + essere + N; N + stare + N; Ns + »er + Ns**

una sedia non è una tavola / la silla non es una mesa

pronome + essere, stare / ser + N

lui è medico / él es médico

pronome + essere, stare /ser + pronome

245